

1 skyrius. Sudedamosios TBK dalys

Rekomenduojama trukmė: 7 valandos

Aprašas: šiame skyriuje besimokantieji supažindinami su kultūros ir tarpkultūrinės kompetencijos sąvokomis. Pristatomos sudedamosios tarpkultūrinio bendravimo kompetencijos (TBK) dalys: žinios, įgūdžiai ir požiūris. Šie elementai smulkinami ir nagrinėjami atskirose poskyriuose, kuriuos papildo supratimo ir apmąstymo užduotys. Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo kontinuumas parodo, kad ši kompetencija įgijama pamažu.

Metodai: kiekvienai temai rekomenduojama naudoti įvairius metodus ir priemones. Pradėkite nuo apšilimui skirtos užduoties (citasos ar klausimai diskusijai), padėsiančios pristatyti temos kontekstą ir patikrinti jau turimas besimokančiųjų žinias apie tą konkrečią temą. Pagrindinis turinys pateikiamas tekstu, diagramomis ir iliustracijomis. Rekomenduojame klausimus pagrindinio turinio dalių supratimui įtvirtinti ir refleksijai. Toliau pateikiami ir klausimai diskusijai. Kiekvienos temos pabaigoje yra nuorodų į papildomą medžiagą, šaltinius, vaizdo įrašus. Jie galėtų būti naudojami atsižvelgiant į suaugusiųjų švietėjų poreikius. Pateikti ištekliai yra tik rekomendacija. Andragogai raginami papildyti šią medžiagą savais šaltiniais ir papildoma informacija.

Skyriaus pabaigoje besimokantieji gali atsakyti į įsivertinimui skirtus klausimus, kad apmąstytų pažangą ir geriau suprastų dalyko medžiagą.

Kas yra kultūra ir tarpkultūrinė kompetencija?

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas apie kultūrą ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Kiekvienas žmogus yra toks pat kaip visi kiti žmonės, kai kurie kiti žmonės ir niekas kitas“ – Clyde Kluckhohn

„Turite išlaikyti kaitos kultūrą ir likti ištikimi savo vertybėms“ – Jeff Weiner

„Mes nematome dalykų tokių, kokie jie yra, matome juos tokius, kokie esame patys“ – autorius nežinomas

„Tauta, nežinanti savo istorijos, kilmės ir kultūros, yra kaip medis be šaknų“ – Marcus Garvey

„Skirtumai veikia kaip smalsumo verpalai, besivejantys tol, kol pateksime į kitą pusę“ – Ciore Taylor

„Nepažįstamasis mato tik tai, ką žino“ – afrikiečių patarlė

Daugiau citatų rasite [čia](#)

▣ Mokomės

Tarpkultūrinis bendravimas

Tarpkultūrinis bendravimas yra labai svarbus pripažįstant pasaulio kultūrų įvairovę, todėl tarpkultūrinio bendravimo kompetencija tapo prioritetu. Tarptautinis užimtumas, migracija, urbanizacija, studijų mainų programos ir kelionės skatina nuolatinį žmonių iš skirtingų kultūrų bendravimą.

Gebėjimas pagrįstai ir prasmingai iššifruoti kitas kultūras priklauso nuo įtraukios ir pliuralistinės mąstysenos bei savos kultūros pažinimo.

Mokymasis iš įvairių epistemologijos, etikos, estetikos ir pasaulėžiūros idėjų praplės kultūrinį akiratį ir praturtins intelektualinius bei dvasinius išteklius, objektyviai suvokiant stipriąsias ir silpnąsias vietas.

Daugiau informacijos:

- [View of A 21st Century Imperative: integrating intercultural competence in Tuning | Tuning Journal for Higher Education](#)
- [Communication Between Cultures, 8th ed. \(utalenta.com\)](#)
- [Intercultural competences: conceptual and operational framework; 2013 \(qvsu.edu\)](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite: Kodėl tarpkultūrinio bendravimo kompetencija svarbi jums?

Kas yra kultūra?

Kadangi visas bendravimas vyksta kultūroje, pagrindinė tarpkultūrinio bendravimo kliūtis yra kultūriniai skirtumai. Skirtingos kultūros turi skirtingas kalbas, įsitikinimus, elgesį ir požiūrį į tokius dalykus kaip laikas (kiek svarbu punktualumas), kontekstas, tradicijos, socialinis atstumas, neverbaliniai ženklai ir pan. Svarbiausias sėkmingos tarpkultūrinės komunikacijos veiksnys, pasak darbdavių ir verslininkų, yra kalba. Manoma, kad kalba ir kultūra neatsiejamos viena nuo kitos. Akademinėje bendruomenėje daug diskutuojama, ar kultūra formuoja kalbą, ar kalba formuoja kultūrą. Veiksmingų tarpkultūrinių mainų paslaptis – būti atviriems, reaguoti į naujas kultūrinės žinias, vengti išankstinių nusistatymų ir vertybinių skirtumų.

Daugiau informacijos:

- [What Is Culture? Definition, Meaning and Examples | Live Science](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite: Kaip jūsų šalies kalba formavo kultūrą?

Numatykite: Kaip būtų galima suskirstyti kultūras?

Skirtingos kultūros ir bendravimo stiliai

Nesusikalbėjimas yra viena pagrindinių konfliktų tarp tautų, regionų ar net šeimoje priešasčių. Čia pateikti skirtingų bendravimo stilių paaiškinimai padės suprasti, kaip kyla bendravimo problemų. Žemiau rasite pagrindinius verbalinės komunikacijos stilius, kurie buvo nustatyti tarpkultūrinės komunikacijos studijose:

- tiesioginis / netiesioginis
- išsamus / glaustas
- asmeninis / kontekstinis
- instrumentinis / emocinis

Šie stiliai egzistuoja visose kultūrose, o skirtingų stilių vartojimas priklauso nuo situacijos ir konteksto. Kultūrinio požiūriu vienas stilius tam tikroje situacijoje gali būti laikomas tinkamesniu nei kitas.

Tiesioginis / netiesioginis bendravimo stiliai

Tiesioginėje komunikacijoje tiek kalbėtojas, tiek klausytojas tikisi aiškios (tiesioginės) verbalinės ketinimų, norų, vilčių ir kt. raiškos (pvz., „aš esu alkanas“, „aš tave myliu“). **Netiesioginėje** komunikacijoje kalbėtojas mintis reiškia netiesiogiai, užuominomis, vartoja diskurso žymeklius (pvz., „turbūt“, „gal“). Tikimasi, kad klausytojas pastebės neverbalinę komunikaciją, perskaitys užuominas kontekste tam, kad suprastų tikrąją prasmę.

Pagalvokite ir padiskutuokite: Ar jūsų kultūroje žmonės bendrauja tiesiogiai ar netiesiogiai?

Išsamus / tikslus / glaustas bendravimo stiliai

Kalbėjimo kiekis ir ekspresyvumo mastas yra išsamaus, tikslaus ir glausto bendravimo kriterijai. Vidurio Rytų kultūrose kasdieniams pokalbiams būdingas gausus šnekėjimas ir turtinga kalba. Įprasta vartoti metaforas, idiomias, patarles.

Tiksli komunikacija labiausiai būdinga Šiaurės Amerikos ir Šiaurės Europos kultūroms. Pranešimui perduoti nereikia nei daugiau, nei mažiau informacijos – kalbėtojas vartoja tuos žodžius, kurie tiksliai išreiškia jo ketinimą. Nereikia jokių papildomų žodžių ar perfrazavimų. Tačiau egzistuoja kontekstiniai ir individualūs skirtumai.

Glaustoje komunikacijoje tai, kas pasakyta, laikoma tik dalimi viso pranešimo. Daug informacijos perduoda tylą, netiesioginės formos, labai santūrūs pasakymai ir pauzės. Šis komunikacijos stilius būdingas japonų kultūrai.

Pagalvokite ir padiskutuokite: Kuris iš šių bendravimo stilių naudojamas jūsų kultūroje?

Asmeninis / kontekstinis bendravimo stiliai

Asmeninė komunikacija yra neformali, pabrėžianti asmenį ir lygiavertiškus santykius. Orientaciją į individą išryškina asmeninio įvardžio *aš* vartoseną. **Kontekstinė** komunikacija orientuota į statusą ir vaidmenis. Dažnai pabrėžiamas formalus bendravimas ir galios skirtumai tarp pašnekovų. Asmeniniai įvardžiai nevartojami dažnai; ne visa informacija turi būti aiškiai pasakyta.

Japonų, kinų ir indų kultūrose socialiniai vaidmenys lemia kalbėjimo stilių. Priimant sprendimą, kokia raiška turi būti vartojama, atsižvelgiama į skirtingą pašnekovų statusą. Kultūros, kurios naudoja asmeninį stilių, yra mažiau formalios, susitelkia į individą ir nepaiso statuso skirtumų.

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Bendravimo stilius jūsų kultūroje yra labiau asmeninis ar kontekstinis?

Instrumentinis / emocinis bendravimo stiliai

Viena vertus, instrumentinį ir emocinį bendravimo stilių galima susieti su individualizmu ir kolektyvizmu, kita vertus, su plačiu ir siauru komunikaciniu kontekstu. **Instrumentinis** bendravimo stilius orientuotas į užduotį ir kalbėtoją; **emocinis** – į procesą ir klausytoją. Kalbine prasme tai reiškia eksplicitiškumą (instrumentinis stilius) arba implicitiškumą (emocinis stilius). Instrumentinis stilius po truputį įsigali tarptautinio verslo ir kitų profesijų kontekstuose, ypač Vakarų pasaulyje.

Daugiau informacijos:

- [Intercultural Communication Styles \(uiowa.edu\)](http://uiowa.edu)
- [Differences in communication styles between cultures - GRIN](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar jūsų kultūros bendravimo stilius artimas instrumentiniam?

Sudedamosios TBK dalys

Tarpkultūrinio bendravimo kompetencija yra savybių, lemiančių sėkmingą tarpkultūrinį bendravimą, turėjimas. Tai galima apibūdinti trimis pagrindiniais požymiais: žiniomis, įgūdžiais ir nuostatomis.

Žinios. Kalbėdami apie kultūrą, kuri apibrėžiama kaip žmonių grupės įsitikinimai, vertybės ir normos, darančios įtaką bendravimui, galime apsvastyti ir daugiau kategorijų. Pavyzdžiui, sociolingvistinį suvokimą, kultūrinę savimonę, žinias apie konkrečią kultūrą ir išsamias kultūrinės žinias.

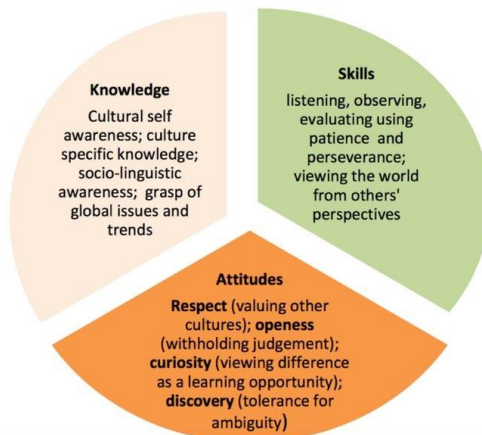
Igūdžiai. Klausymasis, stebėjimas, analizavimas, vertinimas, aiškinimas ir siejimas yra pagrindiniai gebėjimai, pasitelkiami apdorojant naujai įgytas žinias. Kritiška savirefleksija taip pat būtina tarpkultūrinei kompetencijai ugdyti.

Nuostatos. Pagarba, atvirumas ir smalsumas yra pagrindinės nuostatos, reikalingos efektyviam tarpkultūriniam bendravimui. Aktyvus klausymasis, dėmesys kitiems ir parodymas, kad jie gerbiami ir palaikomi, yra labai svarbūs kuriant ilgalaikius santykius su žmonėmis, kurie turi kitokią nuomonę ir vadovaujasi kitokiomis vertybėmis. Galimybė išeiti už komforto zonos ribų vadinama atvirumu ir smalsumu.

Vidiniai rezultatai. Įgijus tinkamų žinių, įgūdžių ir nuostatų, bus pasiekti vidiniai rezultatai, tokie kaip empatija, lankstumas ir prisitaikymas, todėl žmogus galės reaguoti į kitą asmenį, atsižvelgdamas į jo lūkesčius. Bendravimo efektyvumas priklausys nuo įgytų įgūdžių ir žinių.

Išoriniai rezultatai. Nuostatos, žinios ir įgūdžiai bei vidiniai rezultatai paskatins efektyvų tarpkultūrinį bendravimą.

Constituent elements of intercultural competence
(Adapted from Deardorff, 2006)

Daugiau informacijos:

- [Theoretical Framework — Spaces for Intercultural Learning \(intercultproject.com\)](http://intercultproject.com)

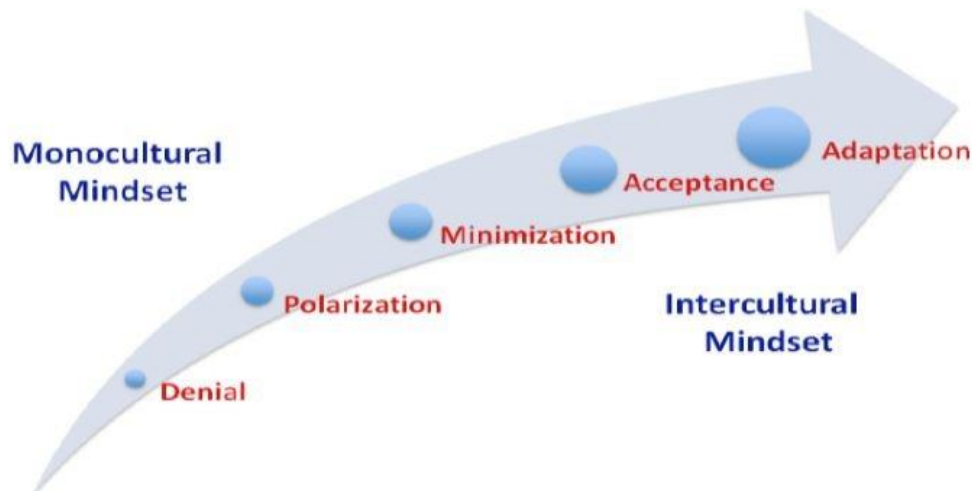
Pagalvokite ir padiskutuokite:

Ar kuri nors TBK sudedamoji dalis svarbesnė nei kitos?

Kurią dalį įvaldyti sunkiausia?

Tarpkultūrinės mąstysenos augimo kontinuumas

Intercultural Development Continuum

Šaltinis: *Intercultural Development Inventory (2019)*

Daugiau informacijos:

- [The Intercultural Development Continuum \(IDC™\) | Intercultural Development Inventory | IDI, LLC \(idiinventory.com\)](#)

Apibūdinkite kiekvieną tarpkultūrinės mąstysenos augimo etapą ir jo ypatybes.

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kaip apibrėžtumėte tarpkultūrinę kompetenciją?
2. Kas yra kultūra?
3. Kaip atskirti skirtingus bendravimo stilius?
4. Kokios yra TBK sudedamosios dalys ir ką jos reiškia?
5. Kokius etapus žmogus pereina ugdymas savo tarpkultūrinę kompetenciją, t. y. pereidamas nuo monokultūrinės į tarpkultūrinę mąstyseną?

▣ Pagalvokite

- Pagalvokite apie savo patirtį ugdant tarpkultūrinio bendravimo kompetenciją. Kada pirmą kartą supratote, kad to reikia?
- Ar kada nors patyrėte tarpkultūrinės mąstysenos augimo etapus? Apibūdinkite, kas tai buvo, ir ko reikėjo norint lavinti TBK įgūdžius.

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [View of A 21st Century Imperative: integrating intercultural competence in Tuning | Tuning Journal for Higher Education](#)
- [Communication Between Cultures, 8th ed. \(utalenta.com\)](#)
- [Intercultural competences: conceptual and operational framework; 2013 \(qvsu.edu\)](#)
- [What Is Culture? Definition, Meaning and Examples | Live Science](#)
- [Intercultural Communication Styles \(uiowa.edu\)](#)
- [Differences in communication styles between cultures - GRIN](#)
- [Theoretical Framework — Spaces for Intercultural Learning \(intercultproject.com\)](#)
- [The Intercultural Development Continuum \(IDC™\) | Intercultural Development Inventory | IDI, LLC \(idiinventory.com\)](#)

Vaizdo įrašai:

- [Intercultural Communication - YouTube](#)
- [Cross cultural communication | Pellegrino Riccardi | TEDxBergen - YouTube](#)
- [Intercultural Communication - Jandt \(7\) - What are the Dimensions of Culture? - YouTube](#)

Žinios kaip sudedamoji tarpkultūrinio bendravimo kompetencijos dalis

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas apie žinias ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Žmogus, kuris užduoda klausimą, yra kvailas minutę, o žmogus, kuris neklausia, yra kvailas visą gyvenimą“ – Confucius

„Žinoti, kad žinome, ką žinome, ir žinoti, kad nežinome to, ko nežinome, yra tikrasis žinojimas“ – Nicolaus Copernicus

▣ Mokomės

Žinojimo elementai

Ankstesniame poskyryje apžvelgėme, kas yra tarpkultūrinė kompetencija ir kokios yra jos sudedamosios dalys – žinios, įgūdžiai ir nuostatos. Deardorff teigia, kad TBK yra gebėjimas „ugdyti tikslines žinias, įgūdžius ir nuostatas, dėl kurių elgesys ir bendravimas tampa veiksmingi ir tinkami tarpkultūrinei sąveikai“ (Deardorff, 2006). Šiame poskyryje sutelksime dėmesį į žinias kaip vieną TBK dalių.

Žinios susideda iš keturių elementų:

1. **Kultūrinė savimonė:** kaip mūsų kultūra veikia mūsų pačių tapatybę ir pasaulėvaizdį.

2. **Žinios apie kitas kultūras:** kiek žinome apie kitas kultūras, t. y., istoriją, vertybes, politiką, bendravimo stilių.
3. **Sociolingvistinis suvokimas:** vietinės kalbos mokėjimas, verbalinis ir neverbalinis bendravimas, savo kalbėjimo pritaikymas, kad mus suprastų žmonės iš kitų šalių.
4. **Pasaulinių problemų ir tendencijų suvokimas:** mūsų globalizacijos jausmas, jo pasekmės ir gebėjimas susieti vietos problemas su pasaulinėmis tendencijomis.

Pagalvokite ir padiskutuokite: Ar galite šiuos keturis elementus paaiškinti savais žodžiais?

Norint ugdyti tarpkultūrinio bendravimo kompetenciją, pirmiausia reikia pažinti save ir suprasti savo kultūrinę tapatybę. Kultūrinė savimonė yra gebėjimas suprasti, kaip kultūra veikia elgesį, tapatybę ir požiūrį. Tik per savimonę žmonės gali mokytis suprasti pasaulį iš kitų kultūrinių perspektyvų ar kitų pasaulėžiūrų. Kultūrinės žinios yra gilus kitų kultūrinių bendruomenių idėjų, papročių ir socialinio elgesio supratimas. Socialinis-kalbinis suvokimas ypač svarbus, nes žinodami, kokia verbalinė ar neverbalinė komunikacija priimtina vietos bendruomenėje, žmonės gali bendrauti efektyviau. Galiausiai, pasaulinių problemų ir tendencijų suvokimas gali paaiškinti kitokį elgesį ir papročius, jeigu siesime ir lyginsime mums įprastą elgesį su pasaulinėmis jėgomis.

Daugiau informacijos:

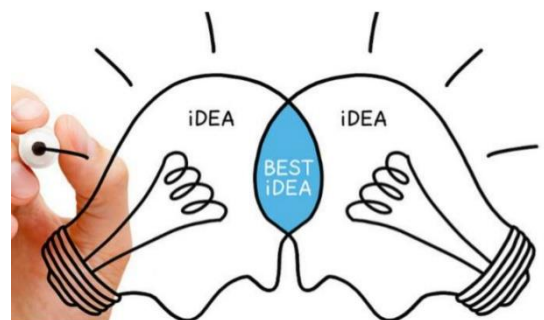
- [*Deardorff, D. K. \(2006\), The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education 10:241-266 ibid*](#)

Žinių įgijimas – mokymasis individualiai ir bendradarbiaujant

Mokymosi procesą dažnai galima supaprastinti, kad būtų galima stebėti asmens pažangą. Tačiau tarpkultūriniam mokyme, kuriant socialinės transformacijos koncepcijas, mokymasis bendradarbiaujant yra svarbesnis. Kai vienam žmogui gali trūkti žinių ar įgūdžių, kitas užpildo spragą ir palengvina bendradarbiavimą. Mokymasis kartu yra procesas arba edukacinis požiūris, kai darbas grupėse naudojamas mokymuisi gerinti.

Taigi, kalbėdami apie tarpkultūrinį mokymąsi, galime sakyti, kad tai yra mokymosi bendradarbiaujant pavyzdys, kai dalyviai atstovauja skirtingoms kultūroms. Dalydamiesi žiniomis, idėjomis, patirtimi, besimokantieji gali sukurti naujų idėjų, kurios yra daugiau nei individualių minčių visuma.

Collaborative Learning Environment

Šaltinis: <https://www.slideshare.net/rneedham91/collaborative-learning-objectives>

Pagalvokite ir padiskutuokite: Ar kada nors patyrėte mokymosi bendradarbiaujant naudą?

Žinių įgijimas – nuo monologinio iki triloginio mokymosi

Vienas triloginio mokymosi metodo kūrėjų, Kajus Hakkarainenas, išskiria tris metaforas, apibūdinančias įvairius mokymosi metodus. (Hakkarainen & Paavola 2009).

– **Monologinis požiūris arba žinių įgijimo metafora.**

Žiniomis dalijamasi vienu būdu – iš mokytojo besimokančiajam; vyksta besimokančiojo galvoje. Tarpkultūrinio mokymosi metu įgytos žinios gali būti apie skirtingų kultūrų įsitikinimus, vertybes, papročius ir normas.

Šaltinis: <http://www.intercultproject.com/theoretical-framework>

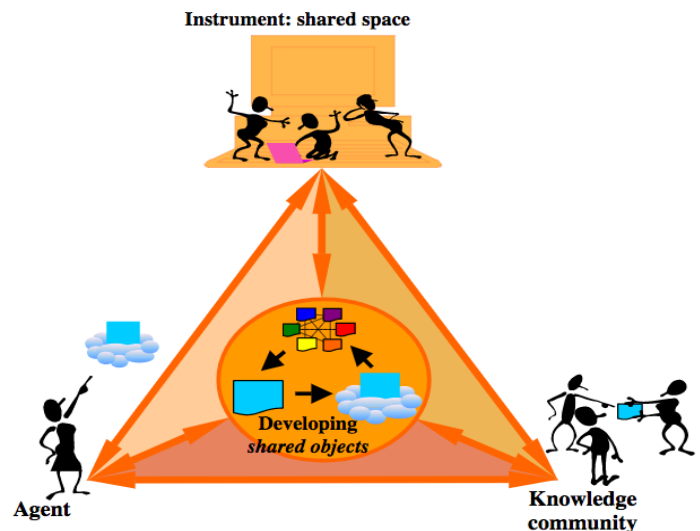
– **Dialoginis požiūris arba dalyvavimo metafora.**

Remiantis šiuo požiūriu, dalijimasis žiniomis yra abipusis procesas, vykstantis tarp mokytojo ir besimokančiojo. Abu mokosi vienas iš kito. Šio požiūrio pavyzdys galėtų būti santykių ir tinklų kūrimas, užmezgant pagarbų dialogą įvairiose kultūrinėse aplinkose.

Šaltinis: <http://www.intercultproject.com/theoretical-framework>

– **Triloginis požiūris arba žinių kūrimo metafora.**

Šis požiūris į mokymąsi yra aukščiau minėtųjų derinys su trečiu elementu. Mokymasis vyksta atskirų dalyvių galvose (monologinis požiūris), tarp dalyvių, kaip žinių bendruomenės narių, kai jie dalijasi patirtimi ir idėjomis (dialoginis požiūris), ir galiausiai besidalydami jie bendradarbiauja kurdami naujas koncepcijas ar naujas žinias, padedančias įveikti socialinius ir pasaulinius iššūkius.

Šaltinis: <http://www.intercultproject.com/theoretical-framework>

Daugiau informacijos:

- [Hakkarainen, Kai & Paavola, Sami. \(2009\). TOWARD TRILOGICAL APPROACH ON LEARNING.](#)
- [Theoretical Framework — Spaces for Intercultural Learning \(intercultproject.com\)](#)

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra žinių elementai?
2. Kuo triloginis mokymasis panašus į mokymąsi bendradarbiaujant?
3. Kuo panašūs ir kuo skiriasi Hakkaraineno sukurti TBK sistemos elementai ir Deardorff komponentai?

▣ Pagalvokite

- Kuris mokymosi metodas geriausias, siekiant įgyti žinių apie kitas kultūras?
- Kokia buvo jūsų patirtis naudojant aukščiau minėtus žinių įgijimo būdus?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [Deardorff, D. K. \(2006\), *The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education* 10:241-266 *ibid*](#)
- [Hakkarainen, Kai & Paavola, Sami. \(2009\). TOWARD TRILOGICAL APPROACH ON LEARNING.](#)
- [Theoretical Framework — Spaces for Intercultural Learning \(intercultproject.com\)](#)
- [HUANG Yunlong \(2014\). *Cross-Cultural Communication*, 10\(1\), 97-101](#)
- [Kim, Y. Y. \(2001\). *Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. SAGE Publications, Inc.](#)

Vaizdo įrašai:

- [Let's talk about Understanding other Cultures - YouTube](#)
- [Learn a new culture | Julien S. Bourrelle | TEDxArendal - YouTube](#)

Įgūdžiai kaip sudedamoji tapkultūrinio bendravimo kompetencijos dalis

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas apie įgūdžius ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Visko yra išmokstama.“ – Brian Tracy

„Įgūdžiai, o ne teorijos daro tave turtingą.“ – Robert Kiyosaki

▣ Mokomės

Jgūdžių elementai

Kokių jgūdžių mums reikia, kad taptume kompetentingesni? Remiantis Deardorff (2006), reikia šių:

1. **Klausyti, stebėti, vertinti:** pasitelkus kantrybę ir atkaklumą, siekti sumažinti etnocentrizmą, ieškoti kultūrinių užuominų ir prasmės.
2. **Analizuoti, interpretuoti ir sieti:** ieškoti sąsajų, priežasčių ir ryšio, naudojant lyginamosios analizės metodus.
3. **Mąstyti kritiškai:** žiūrėti ir aiškinti pasaulį iš kitų kultūrų perspektyvos ir atpažinti savo pasaulėvaizdį.

Kaip rašė Deardorff (2006) tyrimo išvadose, „Vienas stebėtinas šio tyrimo rezultatas buvo konkretūs jgūdžiai, susiformavę konsensuso būdu, įskaitant jgūdžius analizuoti, interpretuoti, susieti, klausytis ir stebėti. Atsirado pažinimo jgūdžių, lyginamojo mąstymo jgūdžių ir pažinimo lankstumas. Tai rodo proceso svarbą įgyjant tarpkultūrinę kompetenciją ir dėmesį, kurį reikia skirti ugdymui.“

Daugiau informacijos:

- [*Deardorff, D. K. \(2006\), The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education 10:241-266 ibid*](#)

Pagalvokite ir padiskutuokite: Ar yra svarbesnis jgūdžių elementas? Jei taip, koks?

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra jgūdžių elementai?
2. Kokias elgesio kategorijas išskiria Deardorff?

▣ Pagalvokite

- Kokie Jūsų TBK jgūdžiai yra labiausiai išlavinti? Kaip juos išsiugdėte?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [*Deardorff, D. K. \(2006\), The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education 10:241-266 ibid*](#)
- [*HUANG Yunlong \(2014\). Cross-Cultural Communication, 10\(1\), 97-101*](#)
- [*Kim, Y. Y. \(2001\). Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation. SAGE Publications, Inc.*](#)

Nuostatos kaip sudedamoji tarpkultūrinio bendravimo kompetencijos dalis

▣ Apšilimas

Perskaitykite šias citatas apie nuostatas ir pagalvokite, ką jos reiškia. Ar sutinkate su kuria nors jų?

„Jūsų požiūris, o ne gabumai
lems jūsų aukštumas.“ – Zig Ziglar

„Mūsų nuostatos imantis sunkios užduoties
labiau nei kas kitas turės įtakos sėkmingam
rezultatui.“ – William James

▣ Mokomės

Nuostatų elementai

Nuostatos yra tai, ką žmogus jaučia ar galvoja apie ką nors. Tai taip pat yra būdas, kaip žmogus tvarkosi su problemomis emociškai. Nuostatos dažnai atsispindi elgsenoje. Gali prireikti daug laiko ir pastangų žmogaus požiūriui ugdyti, ypač jei norima pakeisti jau susiformavusias nuostatas. Be to, sunku išmatuoti žmonių jausmus ir suvokimą, taip pat sunku įvertinti nuostatų pasikeitimą, įvykusį mokymo procese.

Deardorff (2006) skiria šiuos nuostatų elementus:

1. **Pagarba:** vertinama kultūrų įvairovė, mąstoma lyginant ir nepažeidžiant kultūrinių skirtumų.
2. **Atvirumas:** nekritikuojamos kitos kultūros, nerenkami kultūrinių skirtumų „įrodymai“, atvirai pripažįstama, kad galima klysti.
3. **Smalsumas:** ieškoma tarpkultūrinės sąveikos, į skirtumus žiūrima kaip į mokymosi galimybę, pripažįstamas savo žinių ribotumas.
4. **Atradimas:** toleruojamos dviprasmybės, jos vertinamos kaip teigiama patirtis, norima išeiti už savo komforto zonos ribų.

Daugiau informacijos:

- [Deardorff, D. K. \(2006\), The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education 10:241-266 ibid](#)

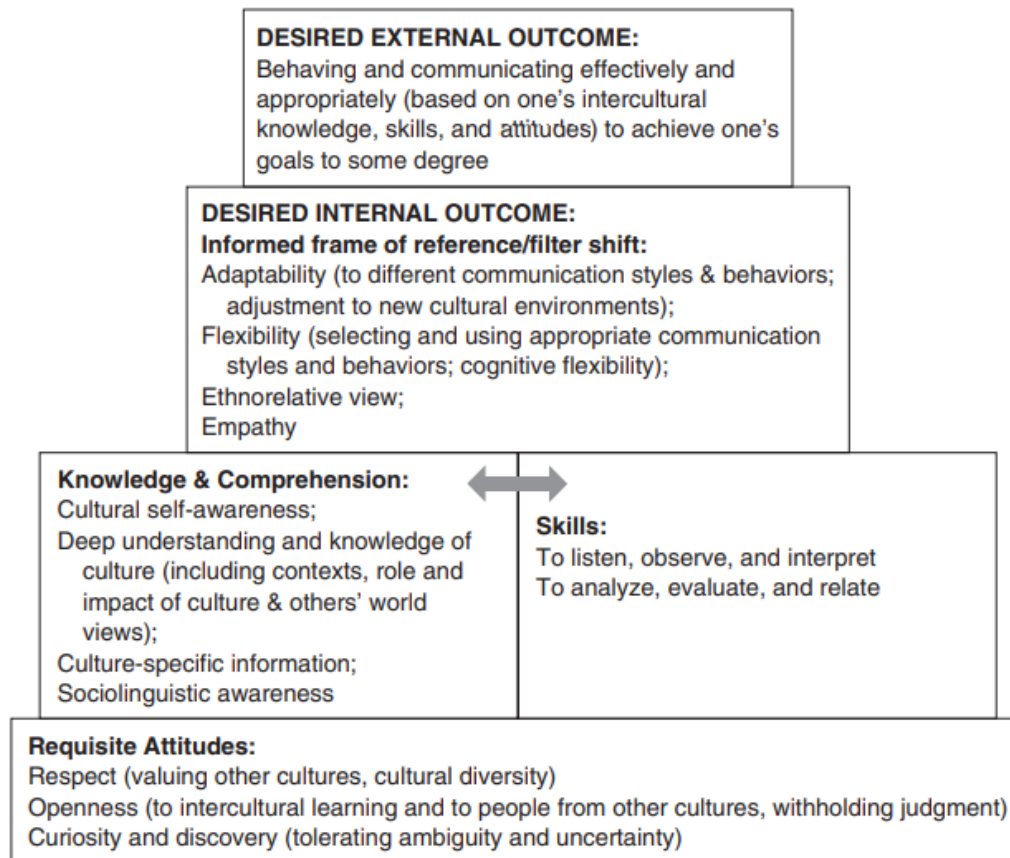
Pagalvokite ir padiskutuokite:

Kaip būtų galima įvertinti asmens požiūrį į kitas kultūras?

TBK nuostatos ir apibendrinimas

Pažvelkime į Deardorff (2004) tarpkultūrinės kompetencijos piramidės modelį:

Kaip matome šioje piramidėje, nuostatos yra pagrindinis atspirties taškas įgyjant tarpkultūrinę kompetenciją. Jos taip pat vadinamos „afektiniu filtru“ (Krashen, 1986). Lynchas ir Hansonas (1998) pabrėžė nuostatų vaidmenį:

„Kai visos knygos bus perskaitytos, o įgūdžiai įgyti, kiekvieno mūsų elgsena skirsis. Skirsis tuo, ką atsinešėme į mokymąsi, o ne tuo, ko išmokome.“

Okayama, Furuto, and Edmondsonas (2001) prisidėjo prie esminės nuostatų svarbos pažymėdami, kad:

„kas yra svarbiausia. . . išlaikyti kultūriškai kompetentingą požiūrį, nes naujų žinių ir įgūdžių įgyjame kurdami naujus santykius. Sąmoningumas, visų kultūrų vertinimas ir noras keistis yra pagrindinės nuostatos, palaikančios viską, ko galima išmokyti ar išmokti.“

Daugiau informacijos:

- Deardorff, D. K. (2004). [The identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of international education at institutions of higher education in the United States](#). Nepublikuota daktaro disertacija, North Carolina State University, Raleigh.

- Lynch, E. W., & Hanson, M. J. (1998). *Developing cross-cultural competence: A guide for working with children and families*. Pacific Grove, CA: Brookes/Cole.
- Okayama, C. M., Furuto, S. B., & Edmondson, J. (2001). Components of cultural competence: Attitudes, knowledge, and skills. In R. Fong & S. B. Furuto (Eds.), *Culturally competent practice: Skills, interventions, and evaluations* (pp. 89-100). Boston: Allyn & Bacon.
- Krashen, S. D. (1986). [Principles and practice in second language acquisition](#). Oxford: Pergamon Press.

Pagalvokite ir padiskutuokite: Ar sutinkate, kad nuostatos yra pagrindinė TBK sudedamoji dalis?

▣ Atsakykite į klausimus

1. Kokie yra nuostatų elementai?
2. Kaip Deardorff apibūdina nuostatas?

▣ Pagalvokite

- Kaip interpretuojate Deardorff tarpkultūrinės kompetencijos piramidės modelį?
- Kokia buvo jūsų patirtis ugdant tarpkultūrinę kompetenciją?

▣ Sužinokite daugiau

Nuorodos į visus minėtus šaltinius ir papildomą medžiagą:

- [Deardorff, D. K. \(2006\), *The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States, Journal of Studies in International Education* 10:241-266 *ibid*](#)
- [Deardorff, D. K. \(2004\). *The identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of international education at institutions of higher education in the United States*. Unpublished dissertation, North Carolina State University, Raleigh.](#)
- Lynch, E. W., & Hanson, M. J. (1998). *Developing cross-cultural competence: A guide for working with children and families*. Pacific Grove, CA: Brookes/Cole.
- Okayama, C. M., Furuto, S. B., & Edmondson, J. (2001). Components of cultural competence: Attitudes, knowledge, and skills. In R. Fong & S. B. Furuto (Eds.), *Culturally competent practice: Skills, interventions, and evaluations* (pp. 89-100). Boston: Allyn & Bacon.
- Barrett, M.; Byram, M.; Lázár, I.; Mompoin-Gaillard, P. and Philippou, S., 2014, *Developing intercultural competence through education*. Council of Europe, http://www.academia.edu/3150166/Developing_Intercultural_Competence_through_Education
- World Council on Intercultural and Global Competence, 2020, <https://iccglobal.org/resources/resources/>

- Council of Europe, 2018, *Reference Framework of Competences for Democratic Culture*, <https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture>
- Catteeuw, P., 2012, *The Framework of reference for intercultural competence*, https://www.academia.edu/11081471/A_Framework_of_Reference_for_Intercultural_Competence_A_2_1st_century_Flemish_Experiment_in_Capacity_Building_in_Formal_Education
- Krashen, S. D. (1986). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.

Vaizdo įrašai:

- [Other Cultures Open New Eyes | Jean Vanhoegaerden | TEDxHultAshridge - YouTube](#)

▣ Klausimai įsivertinti

1. Kokius tris dalykus išmokote šiame skyriuje?
2. Ką darėte, kai buvo sunku suprasti naują koncepciją?
3. Kas jums buvo lengva šiame skyriuje?
4. Kas jums buvo sunkiausia mokantis šio skyriaus medžiagą?
5. Kokį vieną dalyką padarėte tikrai gerai mokydami šio skyriaus medžiagą?
6. Ką reikia tobulinti? Kaip tai darysite?

